

Mars 2005

Utredning om Kvalitets- och kvantitetsmål för sysselsättning för asylsökande m.fl. mellan 18 och 64 år

Sammanfattning

Samtliga asylsökande mellan 18 och 64 år ska från och med den 1 januari 2006 erbjudas sysselsättning som är meningsfull och individanpassad. Begreppet asylsökande i denna utredning omfattar de som räknas upp i Lagen (1994:137) om mottagande av asylsökande m.fl.

Ej godkänd frånvaro från erbjuden sysselsättning ska medföra reducering av dagbidrag.

Sysselsättning för de asylsökande ska bestå av:

- Introduktion.
- Undervisning i svenska.
- Återvändanderelaterad utbildning och/eller praktik.
- Självförvaltning.

De asylsökande ska erbjudas sysselsättning enligt följande:

- Asylsökande i normalprocess ska fram till Migrationsverkets beslut erbjudas sysselsättning.
 - Från och med den 1 januari 2006 ska sysselsättning i minst 15 timmar per vecka (tre timmar per dag) erbjudas. Från och med den 1 januari 2008 ska sysselsättningsgraden höjas till minst 20 timmar per vecka. Ambitionen därefter är att tidsmålet ska närma sig vad som i övrigt gäller på den svenska arbetsmarknaden.
- Asylsökande i normalprocess som fått ett avvisningsbeslut från Migrationsverket ska erbjudas återvändanderelaterad sysselsättning.
 - Från och med den 1 januari 2006 ska sysselsättning i minst 10 timmar per vecka (två timmar per dag) erbjudas. Från och med den 1 januari 2008 ska sysselsättningsgraden höjas till minst 15 timmar per vecka. Ambitionen därefter är att tidsmålet ska närma sig vad som i övrigt gäller på den svenska arbetsmarknaden.
- Asylsökande med lagakraftvunnet avvisningsbeslut, beslut om omedelbar verkställighet eller personer med Dublinärenden erbjuds sysselsättning i

anpassad form. Denna sysselsättning är anpassad till att förbereda och underlätta återvändandet. Undantag från detta kan göras:

- När den asylsökande är i behov av kompletterande undervisning i svenska för att klara vardagen i det svenska samhället.
- När den asylsökande av medicinska skäl är i behov av daglig sysselsättning.
- När Migrationsverket till följd av särskilda omständigheter beslutar om undantag.

Bakgrund

Kravet på OV och innehållet i denna framgår bland annat av regeringens regleringsbrev för Migrationsverket samt av lagar och förordningar.

Krav på innehållet

Den organiserade verksamheten ska ge individen en meningsfull sysselsättning och vara till nytta för den sökande såväl vid ett beviljande av uppehållstillstånd som vid ett återvändande. Migrationsverket erbjuder i dagsläget i enlighet med regleringsbrevet undervisning i svenska som huvudsakligen följer kursplanen för sfi. Kvalitetsnivån ”sfi” är satt utifrån en strävan att snabbt påbörja en integrering av den sökande i det svenska samhället. Utöver sfi erbjuds vid behov utbildning i alfabetisering och konversationssvenska.

För personer med lagakraftvunnet avvisningsbeslut eller s.k. Dublinbeslutärenden ska OV ges i anpassad form.

Särskild hänsyn ska tas till såväl ensamkommande barn som barn i familj.

Krav på genomförande tider

Inom 15 dagar från det att ansökan om uppehållstillstånd har gjorts ska information lämnas till den asylsökande om de förmåner som finns och om vad som krävs för att erhålla dessa.

Sysselsättning ska erbjudas den asylsökande inom en månad från det att den asylsökande har registrerats i Migrationsverkets mottagningssystem.

Nuläges- och problembeskrivning

Migrationsverket har i uppdrag att erbjuda samtliga asylsökande sysselsättning.

Av samtliga de asylsökande som är inskrivna i mottagningssystemet borde omkring hälften omfattas av erbjudandet om sysselsättning. Det vill säga samtliga de asylsökande som är mellan 18 och 64 år och som inte fått ett lagakraftvunnet avvisningsbeslut.

Vid OV-mätningen i november 2004 var omkring 39 000 personer inskrivna i mottagningssystemet. Av dessa borde minst hälften (19 500) ha omfattats av Migrationsverkets erbjudande om OV, det vill säga samtliga asylsökande mellan 18 och 64 år som ännu inte fått ett lagakraftvunnet avvisningsbeslut. Av dessa cirka 19 500 deltog endast 43% eller 8 454 personer i någon form av sysselsättning.

Sysselsättningen var fördelad på följande aktiviteter:

- 6 761 deltog i olika former av undervisning varav cirka 5 167 i svenska
 - 1 314 deltog i praktikverksamhet
 - 666 hade eget arbete
 - 608 deltog i självförvaltning (dvs. endast 3 % av de som borde omfattas av OV)
- Vissa asylsökande deltog i mer än en form av verksamhet

Förslag på införande av enhetlig sysselsättning och konsekvenser därav

Mottagningsverksamheten och därmed också sysselsättningen för asylsökande ska präglas av normaliseringsprincipen. Med normalisering menas att den asylsökande ska vara en naturlig del i det samhälle där denne vistas. En förutsättning för detta är att den asylsökande kan göra sig förstådd och kommunicera. I förlängningen bör den sökande själv kunna ta aktiv del av det utbud av sysselsättning som finns i samhället – ett utbud som torde vara betydligt större än det Migrationsverket kan erbjuda.

Inom ramen för introduktionspaketet kommer informationen om de möjligheter och det utbud som finns att tillgå i närsamhället att utgöra ett större inslag.

Vidare kommer berörd personal att administrera upphandlade utbildnings- och praktikplatser samt att följa upp närvaro och som en följd av ej godkänd frånvaro fatta beslut om dagbidragsreduceringar. Vidare kommer dessa anställda att ha fler externa kontakter och mer samverkan med kommuner, föreningar, frivilligorganisationer och företag.

Att upphandla sysselsättningen för de asylsökande ger Migrationsverket en större möjlighet till flexibilitet utifrån att inriktning och omfattning av verksamheten ändras över tiden. Det finns också kostnadsbesparande effekter med en obligatorisk sysselsättning som sträcker sig fram till lagakraftvunnet beslut. Bland annat bör en obligatorisk ökad daglig sysselsättning resultera i en förbättrad psykosocial situation för de asylsökande och därmed medföra minskade kostnader för sjukvårdande och psykiatriska behandlingar. Till viss del kommer även en kontinuerlig uppföljning av närvaro och därpå följande eventuella dagbidragsreduceringar att minska Migrationsverkets utgifter. På kort sikt kommer det dock att bli dyrare för verket att upphandla större delen av sysselsättningen.

Om deltagarantalet i sysselsättningen för de asylsökande ökar från dagens 43% till 75%, ökar kostnaderna med 75 miljoner kronor (7 kr/flld). Vid denna beräkning har vi utgått från att all tillkommande sysselsättning upphandlas till en kostnad av 300 kronor per asylsökande och vecka. Vi har också utgått från att det genomsnittliga antalet inskrivna år 2006 är 30 000 och att omkring hälften av dessa omfattas av sysselsättning d.v.s. 15 000 personer. Vi har i kostnadsberäkningen inte beaktat med de kostnadsbesparingar som reduceringar av dagbidrag medför och inte heller de förmodade minskade sjukvårds- och psykiatrikostnader som kan bli en effekt av ett ökat välbefinnande hos de asylsökande

Genomförandet av introduktionspaketet ska liksom idag ske i verkets regi. Likaså kan viss självförvaltning ske i verkets regi.

Sysselsättningen som Migrationsverket erbjuder ska vara enhetlig och bestå av:

- Introduktion.
- Undervisning i svenska enligt sfi. Om behov finns ska alfabetisering och/eller konversationssvenska erbjudas.
- Återvändanderelaterad utbildning och/eller praktik.
- Självförvaltning, förutsatt att den är kostnadseffektiv.

Nedsättning av dagersättning vid uteblivande från sysselsättning

Se utlänningshandboken

Introduktion

För att säkerställa enhetlighet i introduktionen (innehållet i introduktionen regleras i gdi 12/2004) till de asylsökande behöver ett gemensamt stödmaterial utvecklas. De förslag på informationsunderlag som finns i Utlänningshandboken garanterar inte enhetlighet. De riktlinjer som finns i gdi 12/2004 om organiserad verksamhet måste revideras och kompletteras med ett verksgemensamt stödmaterial. Likaså bör det utformas riktlinjer och mallar för muntlig och skriftlig lokal information till asylsökande. Med lokal information menas sådant som rör boende och annan praktisk information vid enheten och i lokalsamhället.

Vi föreslår att informationsenheten får i uppdrag att utveckla ett verksgemensamt stödmaterial. Det bör kunna ske i form av ett projekt i samverkan med den operativa verksamheten och externa intressenter vilkas verksamheter ingår i informationen (t.ex. Polis, Integrationsverket m.fl.). Man bör beakta det teknikstöd som finns och undersöka om viss (mer tidlös) information kan vara lämplig att presentera i digital form. Möjligheten att lägga in flera språkversioner på t.ex. dvd bör medföra en viss besparing för bland annat tolkkostnader. Framförallt skulle det säkerställa enhetlighet i informationen genom att samma översättning når ut till samtliga asylsökande. Till ett sådant verksgemensamt stödmaterial måste en handledarmanual innehållande metodstöd och pedagogisk struktur för informationen finnas. Vidare bör man utreda möjligheten att använda videokonferensteknik för information till asylsökande inom samma språkgrupper som vistas på olika orter vilket också medför ökad enhetlighet och besparingar av tolkkostnader.

Undervisning i svenska

Undervisning i svenska ska huvudsakligen enbart erbjudas under den tid som den asylsökandes ärende är under prövning på Migrationsverket. Kompletterande utbildning i alfabetisering och konversationssvenska ska kunna erbjudas under hela den tid den sökande vistas i Sverige.

I dagsläget sjunker handläggningstiderna inom Migrationsverket och det stora flertalet asylsökande får avslag på sina ansökningar. Mot bakgrund av detta bör Migrationsverket ha möjligheten att från en upphandlingsomgång till en annan avgöra om undervisningen i svenska ska bygga på kursplanen för sfi eller på en lägre nivå t.ex. konversationssvenska. Avgörandet bör ske utifrån Migrationsverkets genomsnittliga handläggningstider, inströmningsprognoser och förhållandet mellan positiva och negativa beslut om uppehållstillstånd.

Återvändanderelaterad utbildning och/eller praktik

Med återvändanderelaterad utbildning och/eller praktik menas sådan sysselsättning som upprätthåller eller höjer den asylsökandes kunskaper. Sysselsättningen ska inriktas på ämnesområden som kan stödja den sökande inför och i återvändandet. Erhållna kunskaper ska vidimeras/styrkas genom intyg eller betyg. De underlag som behöver tas fram för dessa upphandlingar måste utarbetas i samverkan med den operativa verksamheten. Exempel på innehåll är data, engelska, demokrati- och samhällsfrågor, miljö- och hälsofrågor, barn- och familjekunskap, se bilaga 1.

I de fall verkets medarbetare i egen regi eller i samarbete med arbetsförmedlingen skaffar praktikplatser till de asylsökande måste detta ske kostnadseffektivt. Uppslag och idéer vad gäller arbetet med praktikplatser finns i de projekt som bedrivs i bland annat Uppsala, Malmö och Flen.

Verket bör också arbeta för att prioriteringen i Överenskommelsen om utveckling av introduktionen för flyktingar och andra invandrare justeras så att arbetsförmedlingarna får i uppdrag att ta ett större ansvar för att anskaffa praktikplatser till asylsökande.

Självförvaltning

På flertalet av våra mottagningsenheter sysselsätts asylsökande i mer eller mindre omfattande självförvaltning. Om Migrationsverket även fortsättningsvis ska bedriva denna verksamhet måste det vara kostnadseffektivt i förhållande till att verket skulle köpa praktikplatser av hyresvärd. Alternativet är att upphöra med sysselsättning i självförvaltning oavsett huvudman och istället erbjuda sökande annan form av kostnadseffektiv sysselsättning.

Övrigt

Systugor, caféer, fritidslokaler etc. som vi i dagsläget bedriver inom ramen för OV är att betrakta som fritidsaktiviteter för de asylsökande och alltså inte verksamhet som ingår i Migrationsverkets uppdrag att erbjuda. I enlighet med normaliseringsprincipen ska de asylsökande nyttja det utbud som finns i samhället varför lokala frivilligorganisationer, kyrkor etc. med fördel kan svara för sådan eller liknande fritidsverksamhet. På enheter som idag bedriver sådan verksamhet eller liknande verksamhet kan denna således finnas kvar. Verksamheten ska dock inte bedrivas under begreppet sysselsättning för asylsökande.

Införande och övergångsprinciper

Tidsplan

Ett upphandlingsunderlag för svenskundervisning och återvändanderelaterad utbildning och/eller praktik kommer under våren och sommaren 2005 att utarbetas i samverkan med den operativa verksamheten. Upphandlingen avslutas under 2005 och ett införandet sker den 1 januari 2006 eller så snart pågående avtal löper ut.

Enheter som väljer att bedriva självförvaltning i egen regi ska senast den 30 juni 2006 redovisa att denna sker kostnadseffektivt samt att den har ett genusperspektiv.

Bilagor:

(Kursiverad text i bilagorna är ny, ändrad eller tillagd text)

- 1 Förslag till kravspecifikation för sysselsättning för asylsökande
- 2 Förslag till uppdrag för berörda enheter avseende sysselsättning
- 3 GDI 12/2004
- 4 Utlänningshandboken kap. 33.7
- 5 Utlänningshandboken kap. 33.10

Bilaga 1

Förslag till kravspecifikation för sysselsättning för asylsökande.

Kvalitetssäkring och uppföljning ska vara kontinuerlig och enhetlig för hela Migrationsverket. Ej godkänd frånvaro från deltagande i sysselsättning för asylsökande ska medföra reducering av dagersättningen

Steg 1

- *Inom 15 dagar från det att en ansökan om uppehållstillstånd har gjorts ska information lämnas till den asylsökande om de förmåner som finns och om vad som krävs för att erhålla dessa.*
- *Inom 1 månad ska ett introduktions/informationspaket erbjudas alla vuxna asylsökande.*

Informationen ska bygga på ett verksgemensamt informationsmaterial (eventuellt med stöd av DVD, VHS och OH-material) med följande teman:

- *Asylprocessen och vikten av styrkt identitet*
- *Allmän information om sysselsättning*
- *AT-UND och arbete på svensk arbetsmarknad*
- *Bosättning*
- *Återvändande*
- *Föräldrainformation*
- *Lagstiftning, rättigheter och skyldigheter*
- *Boende information*
- *Information om närsamhället*
- *Lagen (1994:137) om mottagande av asylsökande m.fl. (LMA)*
- *Hälso-, tand- och sjukvård för asylsökande*
- *Etc.*

Informationen ges av verkets personal alternativt i samarbetet med externa experter. Möjligheter att diskutera samt ställa frågor ska finnas.

Steg 2

- *Undervisning i svenska som i dagsläget huvudsakligen ska följa kursplanen för sfi. Vid behov undervisning för analfabeter och i konversationssvenska.*
- *Återvändanderelaterad utbildning:*
 - *Möjligheter att uppdatera sig om situationen i hemlandet*
 - *Söka arbete, bostad och kontakt med frivilligorganisationer i hemlandet*
 - *Engelska*
 - *Data*
 - *Friskvård och hälsa*
 - *Demokrati- och samhällsfrågor*
 - *Miljö- och hälsofrågor*
 - *Barn- och familjekunskap*
 - *Hemspråksundervisning*

Sysselsättning för asylsökande i regi av frivilligorganisationer ska också kunna erbjudas.

Bilaga 2

Förslag till uppdrag för berörda enheter avseende arbetsområde sysselsättning*Förhållningssätt:*

- *Arbeta för att den sökande tar aktiv del i och ansvar för sin utbildning under vistelsetiden.*
- *Eftersom vi väljer två stora breda utbildningsblock skall vi komma ihåg att verka för att försöka tillmötesgå den asylsökande som har särskilda behov av individuellt anpassad sysselsättning. Utgångspunkten skall alltid vara den sökandes eget ansvar.*

Övergripande:

- *Ge information till asylsökande.*
- *Informera externt.*
- *Svara för kontakter och samarbete med andra myndigheter, kommuner, näringsliv, frivilligorganisationer mm.*
- *Administrera de asylsökandes sysselsättning samt praktiskt ansvara för att den fungerar.*
- *Konkretisera innehållet i den centrala överenskommelsen.*
- *Följa de instruktioner som finns i handboken under avsnittet ”sysselsättning”.*

Mer detaljerat:

- *Ansvara för att handlingsplaner upprättas i IP, där den sökandes meriter vid ankomst och sysselsättningsutveckling skall kunna följas. (se vidare i handboken)*
- *Sköta anmälningar samt avanmälningar till utbildningsanordnaren/na .*
- *Göra avstämning av närvarolistor /fakturor anvisad sysselsättning.*
- *Bygga rutiner mellan utbildningsanordnaren/na och Migrationsverket samt kontrollera och samverka kring avtalet/n.*
- *Bevaka, arbeta med samt följa utvecklingen av den fastlagda studieplanen. Rapportera avvikelser och trender till verksamhetsområde MPT. Arbetet skall ske i nära samarbete med entreprenören och de asylsökande.*
- *Tillse att de sökande som behöver transportera sig till utbildningsanordnaren med hjälp av allmänna kommunikationsmedel beviljas medel för detta. (se handboken ... saknas idag)*
- *Avslå beviljade medel för transport vid avflyttning.*
- *Anordna och skriva avtal med olika praktikplatsanordnare enligt gällande regelverk.*
- *Kunna redogöra för hur många av de asylsökande som är i sysselsatta och med vilken form av sysselsättning, arbete eller praktikplats. (Redovisas fördelat på män och kvinnor).*
- *Ansvara för att de som inte utan giltigt skäl deltagit i anvisad sysselsättning får sina dagbidrag reducerade. Enheterna skall också kunna redogöra för hur många som har giltiga skäl samt hur man resonerat när bedömningen gjorts.*
- *I de fall enheten deltagit i eller drivit något projekt skall redovisning av utveckling och resultat rapporteras.*

- Vid behov arbeta för individuellt anpassad sysselsättning för sökande med särskilda behov.

Övergripande rapportkrav:

Enheterna skall redogöra för på vilket sätt man arbetat med ovanstående uppdrag samt vilka resurser som tagits i anspråk. Rapportering sker varje halvår.

Förslag till uppdrag för berörda enheter avseende arbetsområde sysselsättning för barn och ungdomar

- Snarast efter inflyttning låta berörd kommun få kännedom om asylsökande barns ankomst till kommunen.
- Snarast efter avflyttning låta berörd kommun få kännedom om asylsökande barns avresa från kommunen.
- Hantering av kommunens ansökning enligt asylerättningsförordningen (2002:1118)
- Kontakter, information och samverkan med föräldrar och skolor.
- Kontakter, information och samverkan med föräldrar och förskolor.
- Stöd till familjer och barn såväl operativt som genom samtal.
- Anvisa sysselsättning för vissa asylsökande barn.
- Ge information till asylsökande barn och familjer. (se GDI 12/2004)
- Tillse att en individuell handlingsplan upprättas och hålls aktuell för varje barn. (se handboken).
- Arbeta i nära samarbete med kommunens socialtjänst i fall där barn misstänks fara illa eller far illa.
- Arbeta för att tidigt upptäcka tecken hos barn som riskerar att drabbas av livshotande funktionsbortfall. I samverkan med föräldrar, BUP, skola och socialtjänsten arbeta för att motverka ett utvecklat tillstånd.
- I de fall barn far illa, arbeta för att ärendet prioriteras i den delprocess som hanterar prövning av ärenden samt därefter försöka förmå UN att ge ärendet förtur.
- Ansvara för att samtliga på enheten känner till sin anmälningsskyldighet om missförhållanden som rör barn samt kan konkretisera en dylik.
- Arbeta med att kalla föräldrar som fått Migrationsverkets negativa beslut till samtal med syfte att stärka dem i deras föräldraroll och det ansvar de har inför ett återvändande. (Barnombudsmannens rekommendationer risker/konsekvenser utgör grund) . I erforderliga fall ska en handlingsplan upprättas tillsammans med föräldrarna.
- Arbeta med att informera, skapa kontakter och samarbeta med andra myndigheter, kommuner, frivilligorganisationer mm.
- Ansvara för att de medarbetare som kommer i kontakt med barn är väl förtrogna med innehållet i FN:s barnkonvention.

Rapportkrav:

Enheterna skall redogöra för på vilket sätt man arbetat med ovanstående uppdrag samt vilka resurser som tagits i anspråk. Rapportering ska ske en gång per halvår.

Instruktion om (GDI12/2004)

om

Sysselsättning för vuxna asylsökande som är registrerade i Migrationsverkets mottagningssystem

Se även GDI 13/2004 Individplan – IT stödet för asylprocessen

Se även Förordning (1994:361) om mottagande av asylsökande m.fl.

Information om de förmåner som finns för den asylsökande och om vad denne skall göra för att beviljas dessa skall lämnas så snart som möjligt och inte senare än 15 dagar efter det att ansökan om uppehållstillstånd har gjorts. Informationen ska ges skriftligen och, så långt möjligt, på ett språk som den asylsökande kan förväntas förstå. Vid behov kan informationen även lämnas muntligt.

Dessa förmåner består av:

- X

Sysselsättningen ska vara individinriktad och ska erbjudas senast en månad efter det att den sökande har registrerats i Migrationsverkets mottagningssystem. Sysselsättningen ska även vara en integrerad del i asylprocessen.

Verksamheten ska under hela asylprocessen utformas på ett sådant sätt att den sökande genom en kombination av;

- individuell och gruppbaserad information,
- socialt stöd och
- kompetensutveckling

vid ett beslut om bosättning har en kunskap om hur det är att leva i Sverige, alternativt vid ett av- eller utvisningsbeslut är förberedd för ett återvändande till hemlandet eller annat land.

Sysselsättningen delas in i två steg.

Steg 1 "Introduktionen" ska avseende information om förmåner ske inom 15 dagar från det att den asylsökande lämnat in sin ansökan och i övrigt påbörjas inom 1 månad efter det att den sökande har registrerats i mottagningssystemet. Introduktionen ska vara avslutad inom 2 månader.

Steg 2 "Individanpassad" i förhållande till de egna förutsättningarna och asylärendet. Detta steg ska påbörjas inom 2 månader efter det att den sökande har registrerats i mottagningssystemet.

Grundtanken inom mottagningsverksamheten är normaliseringsprincipen. Vilket betyder att den asylsökande under sin vistelse i Sverige ska vara en naturlig del av det svenska samhället. Samverkan med kommuner, föreningar, frivilligorganisationer och företag bör därför resultera i att den sökande själv aktivt tar del av det utbud som finns i samhället. Migrationsverkets uppgift blir att, inom ramen för introduktionspaketet, presentera de möjligheter och det utbud som

finns att tillgå i närsamhället (ett utbud som är betydligt större än det Migrationsverket någonsin kan erbjuda).

Steg 1 Introduktionen

Samtliga vuxna asylsökande ska inom de första 15 dagarna få följande information:

- *Information om de förmåner som finns och om vad denne ska göra för att beviljas dessa.*
- *Informationen ska ges skriftligen och, så långt möjligt, på ett språk som den asylsökande kan förväntas förstå.*
- *Vid behov kan informationen även lämnas muntligt.*

Information om förekomsten av organisationer eller grupper av personer som tillhandahåller särskild juridisk rådgivning och om organisationer som kan bistå eller informera ifråga om gällande mottagandevillkor, inklusive hälso- och sjukvård

Samtliga vuxna asylsökande ska inom de första två månaderna få introduktion/information bestående av:

- *Lokal introduktion om boendet och lokalsamhället för att den sökande ska känna till hur boendet och enheten fungerar samt kunna orientera sig i lokalsamhället och ta del av samhällsservice och annat utbud.*
- *Information om asylprocessen för att den sökande ska känna till och förstå vad som händer i asylprocessen samt vad som händer vid lagakraftvunnet avvisningsbeslut och ett återvändande alternativt vid beslut om uppehållstillstånd.*
- *Grundläggande information om vilka rättigheter och skyldigheter den asylsökande har under vistelsen i Sverige.*

Genomförandet får inte överlåtas till annan huvudman. Samverkan med andra huvudmän som polis, landsting, kommuner och arbetsförmedlingen kan däremot vara en fördel.

Introduktionen ska följa *det framtagna verksgemensamma informationsmaterialet där bland annat följande kombination av individinriktade och gruppbaseade insatser ingår.*

Individinriktade insatser

Som ett led för att underlätta en eventuell bosättning alternativt återvändande ska inom ramen för den första information som ges till sökande följande göras:

- *Kompetensinventering som innebär att en kartläggning ska göras av den enskildes utbildningsbakgrund och arbetslivserfarenheter.*
- *Dokumentation av önskemål och tankar om bosättningsort och försörjning för det fall ansökan om asyl skulle komma att beviljas.*
- *Dokumentation i förhållande till annat land om bostadssituation och tankar om möjlighet till framtida försörjning för det fall att ansökan om asyl skulle komma att avslås.*
- *En handlingsplan innehållande mål och aktiviteter ska upprättas för varje asylsökande. Mål och delmål ska vara preciserade. Till exempel svenskstudier, praktik inom det egna yrkesområdet eller egenförsörjning.*

- Handlingsplanen ska följa den asylsökande under hela asyltiden och ska därefter lämnas till sökande för att användas vid introduktion i det svenska samhället alternativt vid ett återvändande som dokumentation över vistelsen i Sverige.

Fördjupningsinformation som kan vara gruppbaserad (eventuellt i samverkan med andra huvudmän)

- Vikten av styrkt identitet
- Asylprocessen
- Allmän information om sysselsättning
- Lagen (1994:137) om mottagande av asylsökande m.fl. (LMA)
- Hälso-, tand- och sjukvård för asylsökande
- Arbete på svensk arbetsmarknad och kravet på "Undantag från arbetstillstånd".
- Bosättning
- Återvändande
- Att vara förälder i Sverige
- Svensk lagstiftning
- *Boende information*
- *Information om närsamhället*

Steg 2 Individanpassad sysselsättning

Påbörjas senast 2 månader efter det att den sökande har registrerats i mottagningssystemet

Efter genomförd introduktion och fortlöpande under tiden som den sökande är inskriven i mottagningssystemet görs en individuell prövning om vilken sysselsättning som fortsättningsvis ska erbjudas den sökande. Bedömningen baseras på den asylsökandes behov och förmåga samt på den sökandes ärendestatus. Den individuella handlingsplanen uppdateras och anpassning av sysselsättningen dokumenteras.

Efter genomförd introduktion ska den sökande erbjudas sysselsättning *enligt följande:*

- Asylsökande i normalprocess ska fram till Migrationsverkets beslut erbjudas sysselsättning.
 - Från och med den 1 januari 2006 ska sysselsättning i minst 15 timmar per vecka (tre timmar per dag) erbjudas. Från och med den 1 januari 2008 ska sysselsättningsgraden höjas till minst 20 timmar per vecka. Ambitionen därefter är att tidsmålet ska närma sig vad som i övrigt gäller på den svenska arbetsmarknaden.
- Asylsökande i normalprocess som fått ett avvisningsbeslut från Migrationsverket ska erbjudas återvändanderelaterad sysselsättning.
 - Från och med den 1 januari 2006 ska sysselsättning i minst 10 timmar per vecka (två timmar per dag) erbjudas. Från och med den 1 januari 2008 ska sysselsättningsgraden höjas till minst 15 timmar per vecka. Ambitionen därefter är att tidsmålet ska närma sig vad som i övrigt gäller på den svenska arbetsmarknaden.
- Asylsökande med lagakraftvunnet avvisningsbeslut, beslut om omedelbar verkställighet eller personer med Dublinärenden erbjuds sysselsättning i

anpassad form. Denna sysselsättning är anpassad till att förbereda och underlätta återvändandet. Undantag från detta kan göras:

- När den asylsökande är i behov av kompletterande undervisning i svenska för att klara vardagen i det svenska samhället.
- När den asylsökande av medicinska skäl är i behov av daglig sysselsättning.
- När Migrationsverket till följd av särskilda omständigheter beslutar om undantag.

Sysselsättning för asylsökande i normalprocessen

Asylsökande vars ärende behandlas i normalprocess ska erbjudas sysselsättning med huvudsaklig inriktning på sfi och/eller praktik. Denna inriktning fortsätter fram till den dag den sökande får ett avvisningsbeslut av Migrationsverket alternativt bosätts i en kommun efter beslut om uppehållstillstånd. Som komplement kan vid behov alfabetiserings- och/eller konversationssvenska erbjudas.

Sysselsättning för asylsökande med av- eller utvisningsbeslut

För asylsökande som har fått avslag från Migrationsverket på sin ansökan om asyl ska det:

- tillsammans med den sökande göras en ordentlig genomgång av beslutet i förhållande till alternativen nöjdförklaring och återvändande.
- göras en uppdatering av de uppgifter i den sökandes handlingsplan som gäller framtid i annat land än Sverige.
- göras en omprövning av sysselsättningen i förhållande till asylärendet.

När en sökande fått ett avvisningsbeslut från Migrationsverket ska inriktningen på sysselsättningen huvudsakligen vara återvändanderelaterad och ske genom upphandlad utbildning och/eller praktik. Kostnadseffektiv självförvaltning kan också utgöra sysselsättning för asylsökande. Sökande kan i undantagsfall delta i svenskundervisning om det finns motiv för detta. Ett sådant fall kan till exempel vara då ett visst mått av svenskkunskaper behövs för att personen ska kunna bibehålla eller förstärka medhavd kompetens med syfte att underlätta inför återvändandet. Det kan vara för att möjliggöra praktik inom det egna yrkesområdet eller när den sökande har annat eget önskemål av liknande karaktär. När det finns praktiska möjligheter kan svenskundervisning för denna kategori sökande tillhandahållas i särskilda undervisningsgrupper.

Sysselsättning för asylsökande med lagakraftvunnet avvisningsbeslut, beslut om omedelbar verkställighet eller Dublinbeslut

Asylsökande med lagakraftvunnet avvisningsbeslut, beslut om omedelbar verkställighet eller personer med Dublinärenden erbjuds sysselsättning i anpassad form. Denna sysselsättning är anpassad till att förbereda och underlätta återvändandet. Undantag från detta kan göras när den asylsökande är i behov av kompletterande undervisning i svenska för att klara vardagen i det svenska samhället eller när den asylsökande av medicinska skäl är i behov av daglig sysselsättning. Migrationsverket kan också när särskilda omständigheter föreligger besluta om undantag.

Uppföljning i förhållande till asylprocessen

Migrationsverkets mottagningsenheter ska inom fyra månader från ansökningstillfället kalla samtliga vuxna personer som är registrerade i

mottagningssystemet till ett uppföljningssamtal för att uppdatera kartläggning och handlingsplan. Sådan uppföljning ska sedan göras regelbundet under den tid den sökande är registrerad i Migrationsverkets mottagningssystem. Under hela asylprocessen ska, när det kan finnas anledning, göras en uppdatering av den sökandes deltagande i sysselsättning. Sådana tillfällen kan till exempel vara i samband med underrättelse av beslut om avslag i asylärendet, beslut om uppehållstillstånd och vid sjukdom. Migrationsverkets personal ska tillsammans med den sökande vid varje sådant tillfälle dokumentera eventuella anpassningar av sysselsättningen i handlingsplanen.

Sysselsättning för registrerade i mottagningssystemet med uppehållstillstånd

Efter uppehållstillstånd ska sysselsättningen helt inriktas på bosättningsrelaterade åtgärder. Genomgång av dokumentation i handlingsplanen ska göras och bosättningsunderlag ska upprättas tillsammans med den sökande. För personer som har deltagit i svenskundervisning ska dokumentation om detta lämnas till den som ska bosättas. Dokumentationen ska dessutom bifogas underlaget till bosättningskommunen. Migrationsverket och AMS har inom ramen för de båda myndigheternas samverkan kommit överens om att alla som fått uppehållstillstånd i mottagningssystemet ska erbjudas en bedömning av sina möjligheter till egenförsörjning i Sverige. Detta för att kunna göra ett aktivt val av bosättningsregion. Migrationsverket förmedlar kontakten med Arbetsförmedlingen.

33.7 Boende i mottagningssystemet

Innehållsförteckning

[Rättsregler](#)
[Generella boendekriterier](#)
[Anläggningsboende \(ABO\)](#)
[Bistånd i form av logi](#)
[Socialt stöd till utläningar som får logi av verket](#)
[Kvarlämnade tillhörigheter](#)
[Eget boende \(EBO\)](#)
[Dödsfall](#)
[Regelverk](#)
[Underrättelse om dödsfallet](#)
[Den avlidnes egendom](#)
[Begravning](#)
[Utskrivning ur mottagningssystemet](#)
[Bistånd i samband med dödsfall](#)

Rättsregler

3, 8 samt 13-14 §§ LMA

Generella boendekriterier

Det är viktigt att verket har ett väl fungerande boende för de asylsökande. Den sökandes dagliga livssituation påverkar effektiviteten i både prövnings- och återvändandearbetet. Ett bra och väl fungerande boende är också en viktig förutsättning för att kunna etablera nya boenden och för att kunna fortsätta att bedriva de boenden vi har. Med ett väl fungerande boende menas att en viss kvalitetsnivå uppnås samt att boendet präglas av normaliseringsprincipen.

Med normaliseringsprincipen menas här att boendet bör vara utspritt i samhället och att undantag från detta endast bör ske i expansiva skeden eller om ett koncentrerat boende kan ha andra fördelar som bör beaktas. Den sökande ska vidare ha tillgång till skola, sjukvård, sysselsättning, samhällsservice etc.

Kravspecifikationen för att uppnå den kvalitetsnivå som krävs för ett väl fungerande boende specificeras i bilagorna 1 – 5. Kravspecifikationerna är anpassade till boendeformerna abo, B/U, transit och förvar. Kravspecifikationerna är kopplade till de överenskommelser som tecknats mellan chefen för verksamhetsområdet mottagningsplanering och tillsyn och berörd enhetschef.

- *För att tillgodose barnperspektivet i boendet krävs det att all Migrationsverkets personal har god kännedom om och kan konkretisera anmälningar enligt socialtjänstlagen i de fall de misstänker att barn far illa. Vidare bör alla medarbetare som kommer i kontakt med barn vara väl förtrogna med innehållet i FN:s barnkonvention. Det är viktigt att komma ihåg att verkets utgångspunkt är att det är föräldrarna som bär ansvaret för sitt/sina barn och att verkets insatser innebär att vi vid behov, genom samtal och vägledning, ger stöd till föräldrarna. För att säkerställa detta krävs en tydlig styrning för hela mottagningsverksamheten avseende barnperspektivet bland annat genom specificerade arbetsuppgifter. (Just nu se sidan 9 i detta dokument)*

Det är mottagningsenhetens chef som har bäst kännedom om de lokala förhållandena inom enhetens upptagningsområde och som därför ansvarar för inventering och kontakter avseende boendeplatser.

Förhyrning, byten och kontraktsskrivning avseende boendeplatser ska alltid ske på uppdrag av chefen för verksamhetsområdet mottagningsplanering och tillsyn eller någon som fått sådan delegation.

Anläggningsboende (ABO)

Bistånd i form av logi

Migrationsverket har ansvar för att de asylsökande som inte kan ordna bostad på egen hand tas emot på en mottagningsenhet – ”förläggning” enligt LMA:s terminologi – och i övrigt får det mottagande som erfordras för att tillgodose de särskilda behov som kan finnas (se prop. 1993/94:94 sidan 27).

En utlänning som ansöker om asyl eller som beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd såsom s.k. massflyktning har utan särskild ansökan rätt till en plats vid en mottagningsenhet. Utlänningen kan dock inte göra rätten till logi gällande vid en viss mottagningsenhet (se prop. 1993/94:94 sidan 99), d.v.s. Migrationsverket bestämmer var den asylsökande ska erbjudas logi. Hänsyn till utlänningens önskemål om en viss plats skall tas om det kan ske utan olägenheter för Migrationsverket.

Administration av logiet

Platserna kan fördelas i administrativ ordning genom in- och utskrivning eller liknande av de boende. *Enheten ska vid varje tidpunkt ha en beläggning på 97 %.* In- och utskrivningen måste skiljas från registreringen vid mottagningsenheten. Registreringen är den åtgärd som konstituerar rätten till förmånerna enligt LMA. Registreringen avser även de utlänningar som ordnat sitt eget boende. Några särskilda beslut om vilken logiplats (förläggningsplats) som erbjuds behöver inte fattas.

Boendestandard

Verkets erbjudande av logi innebär inte enbart ett tillhandahållande av tak över huvudet. I logiet ska naturligtvis t.ex. finnas sådan hemutrustning som behövs för att boendet ska fungera, *se bilaga 1 ”Utrustningslista”*.

Enligt lagens förarbeten (prop. 1993/94:94 sid. 32 f) bör asylsökande utlänningar så långt som möjligt erbjudas boende i självhushåll i vanliga lägenheter. I propositionen noterades att verket då hade som boendenorm att det i varje lägenhet skulle bo minst två vuxna per rum. För asylsökande som inkvarterats på sådant sätt att de varit hänvisade till gemensamma sovsalar och att använda sig av gemensamma hygienutrymmen, har verket beträffande antalet toaletter och duschar följt pensionatsföreskrifter och campingstandard.

Mottagandet av asylsökande måste så långt som möjligt vara individuellt anpassat med särskilda hänsynstaganden till barn, krigsskadade och andra med särskilda behov. Det gäller även det logi eller andra särskilt anordnade boendeformer som verket erbjuder asylsökande.

Logiets rättsliga ställning

Logiplatsen/boendetrymmet är ingen bostad i vanlig mening. Det rör sig om en offentligrättslig förmån och inte om något civilrättsligt hyresförhållande. Ett hyresförhållande förutsätter ett civilrättsligt avtal mellan hyresvärd och hyresgäst vilket inte föreligger mellan en utlänning i anläggningsboende och mottagningsenheten. Det innebär att utlänningarna exempelvis inte åtnjuter någon besittningsrätt eller liknande dispositionsrätt till boendetrymmet. De måste acceptera att vid utrymmesbrist m.m. anvisas annan plats. Om en utlänning som anvisats en annan logiplats eller plats i en kommun obehörigen kvarstannar i tidigare tilldelat boendetrymme kan det betraktas som olaga intrång (4 kap. 6 § 2 st. Brottsbalken [1962:700], BrB) eller egenmäktigt förfarande (8 kap. 8 § BrB). Utlänningen bör tidigt informeras om sina rättigheter och skyldigheter i detta hänseende för att underlätta omflyttningar och utflyttning i ett senare skede. Utflyttning behandlas i handboksavsnitt 33.13.

Om en person olovligen kvarstannar i verkets lokaler kan verket inte på egen hand ingripa med våld. Vid ett sådant tillfälle måste verket begära hjälp från polisen; se handboksavsnitt 33.13.

Personalens tillträde till lägenheterna

Huvudmannen för mottagningsenheten är inte bunden av de begränsningar i rätten att tillträda en lägenhet som gäller i hyresförhållanden enligt 12 kap. 26 § Jordabalken. Någon ovillkorlig rätt till tillträde till de asylsökandes m.fl. boendetrymmen har huvudmannen emellertid inte. *JO har i beslut 1993-10-14 uttalat att boendetrymmena får anses skyddade mot intrång och undersökningar från det allmänna enligt 2 kap. 6 § Regeringsformen.* Undersökningar av hus, rum eller slutna förvaringsutrymmen, oavsett syftet med undersökningen får därför, enligt JO, inte göras utan medgivande från de boende. I förekommande fall skall polis istället kontaktas.

Kostnadsansvar

En utlänning som vistas i ett anvisat logi är ansvarig för de kostnader han/hon kan komma att orsaka verket under sin vistelse där. Om han/hon uppsåtligen eller av vårdslöshet vållar sakskada skall han/hon ersätta skadan; se bestämmelserna i skadeståndslagen (1972:207). Verket måste visa att en skada uppstått och att utlänningen varit vållande. Verket har med andra ord bevisbördan.

Utlänningen bör vid inskrivningen eller så snart som möjligt efter ankomsten till mottagningsenheten informeras om ovan nämnda ansvar och om hur verket förväntar sig att boendetrymmet, inventarierna m.m. ska skötas.

Ett uppkommet skadeståndsanspråk får inte medföra avdrag från dagersättningen. Krav på betalning ska ske genom faktura; se Ekonomihandboken avsnitt 9.

Socialt stöd till utlänningar som får logi av verket

Allmänt

Asylsökande som bor på en mottagningsenhet (förläggning) förväntas ha tillgång till ett omfattande socialt stöd och det förutsätts att det på enheterna finns särskild kompetens för arbete med den problematik som själva asylsituationen medför; se

prop. 1993/94:94 sidan 35 och betänkandet av utredningen om mottagandet av asylsökande och flyktingar SOU 1992:133 sid. 155.
 Vid inskrivningen på en mottagningsenhet utreds den asylsökande utlänningens aktuella situation i fråga om behov och önskemål under vistelsen i anläggningsboende. Därefter gör enheten sådan social utredning när eventuellt behov uppmärksammas. Utredningen omfattar även behovet av socialt stöd och sådan omvårdnad som är nödvändig för att utlänningen ska ha möjlighet att vistas i den anvisade bostaden. Den sociala utredningen behandlas närmare i handboksavsnitt 33.5.

Stöd motsvarande stödet enligt LSS

Av 16 § lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade, LSS, framgår att kommunernas och landstingens ansvar enligt denna lag endast gäller gentemot personer som är bosatta i kommunen resp. landstinget. Enligt lagens förarbeten (prop. 1992/93:159 sid. 185) kan vid bedömning av frågan om var en person ska anses vara bosatt ledning hämtas från bestämmelser om rätt folkbokföringsort. En person kan i regel anses vara bosatt på den ort där denne är registrerad som bosatt. Asylsökande - såväl vuxna som barn - ingår inte i den krets som omfattas av LSS, eftersom de inte är folkbokförda. Asylsökande har alltså inte rätt till stöd och service enligt LSS.

Eftersom LSS inte omfattar asylsökande och massflyktingar, måste i Migrationsverkets uppdrag att tillhandahålla logi (14 § LMA) ingå att ge sådana stödinsatser som gör det möjligt för utlänningarna att klara av sitt boende i ABO. Det innebär att verket får ordna nödvändiga stödåtgärder – i egen regi eller genom upphandling – för t.ex. handikappade. Verket ansvarar för kostnaderna för stödinsatserna. Se även ”Asylsökande patienter som är utskrivningsklara men som har kvarstående vårdbehov som inte kan anstå” i avsnitt 33.11.

Kvarlämnade tillhörigheter

Avsnittet är under bearbetning... *Är det verkligen det???*

Eget boende (EBO)

Utlänningen har rätt att redan vid erbjudandet av plats på en mottagningsenhet avböja denna och istället ordna bostad på egen hand. Några formella möjligheter att styra utlänningen till ett boende som bättre tillgodoser asylutredningen finns inte, så länge inte utlänningen genom flytten kan sägas hålla sig undan och därmed försvåra utredningen i ärendet om uppehållstillstånd.

De utlänningar som väljer att ordna bostad själva kan inte erbjudas samma sociala stöd och aktiviteter som utlänningar som bor i anläggningsboende (abo). Om det finns en mottagningsenhet med anläggningsboende i närheten, bör de vid behov kunna vända sig dit för att få stöd. Den asylsökande kan inte få stöd enligt socialtjänstlagen från vistelsekommunen för hjälpinsatser som motsvarar biståndet enligt LMA. Om utlänningen behöver en anpassad boendemiljö ska han/hon erbjudas anpassat logi inom ramen för verkets anläggningsboende.

Dödsfall

Regelverk

Tillämpliga lagar

- begravningslagen (1990:1144)
- begravningsförordningen (1990:1147)
- lagen (1937:81) om internationella rättsförhållanden rörande dödsbo
- ärvdabalken (1958:637)

Underrättelse om dödsfallet

Om dödsfallet inträffar på förläggningen/förvaret ska läkare tillkallas. Läkaren utfärdar ett bevis om dödsfallet och lämnar detta till skattemyndigheten i det län där dödsfallet inträffade. Under vissa omständigheter ska läkaren anmäla dödsfallet till polisen.

Chefen vid mottagningsenheten underrättar, efter samråd med läkaren, make/maka, föräldrar och barn om de finns i landet om dödsfallet.

Dessutom ska kommunen/socialnämnden genast underrättas om dödsfallet.

Den avlidnes egendom

Socialnämnden har det yttersta ansvaret för eventuella tillhörigheter som den avlidna har efterlämnat, om det inte finns någon anhörig som tar hand om egendomen. Vid mottagningsenheten kan man tillfälligt ta hand om egendomen. När tillhörigheter omhändertas ska dessa förtecknas och förvaras på ett betryggande sätt fram till dess socialnämnden bestämt vad som ska göras med dessa. Två personer ska vara närvarande när tillhörigheterna förtecknas och tas omhand, se avsnittet om kvarlämnade tillhörigheter ovan.

Socialnämnden gör en dödsboanmälan till Skatteverket i de fall den avlidna har få eller inga tillgångar.

Begravning

Om den avlidne inte efterlämnat någon anhörig som kan ordna med begravningen så har kommunen en skyldighet att ordna den. Om den avlidne inte var folkbokförd i Sverige är det den kommun där dödsfallet inträffade som har ansvaret. Om en asylsökande saknar anhöriga är det således inte Migrationsverket som ska ordna med begravningen. I de fall det finns anhöriga i Sverige ska dessa ordna med begravningen.

För de kostnader kommunen har för gravsättningen har kommunen rätt att få ersättning ur dödsboet.

I de fall anhöriga önskar transport till hemlandet blir det en fråga för kommunen att ta ställning till.

Utskrivning ur mottagningssystemet

Även om det inte anges i lagen ska en asylsökande eller en ”massflykting” skrivas ut från mottagningssystemet och avregistreras från mottagningsenheten om han/hon avlider.

Bistånd i samband med dödsfall

Frågor om bistånd i samband med dödsfall behandlas i avsnitt 33.6, Ekonomiskt bistånd.

Bilaga 1 Förslag till Inventarier och utrustning i anläggningsboendet**Samtliga lägenheter:**

Brödkorg	1 st	Sop set	1 st
Besticklåda	1 st	Kastrull 4 l	1 st
Brödkavel	1 st	Kastrull 6-8 l	1 st
Diskställ	1 st	Kastrull 2 l	1 st
Grytlappar	1 st	Stekpanna	1 st
Skärbräda	1 st	Wc borste	1 st
Brödkniv	1 st	Mopp set	1 st
Konservöppnare	1 st	Durkslag	1 st
Potatisskalare	1 st	Tillbringare	1 st
Soppslev	1 s	Karottunderlägg	2 st
Stekspade	1 st	Sköljbalja	1 st
Träslev	1 st	Diskpropp	1 st
Visp	1 st	Eldfast form	1 st
Degbunke	1 st	Sophink	1 st
Liten bunke	1 st	(anpassat efter ev. sopsortering på orten)	

	1 r o k	2 r o k	3 r o k	4 r o k
Säng	2	4	6	8
Madrass	2	4	6	8
Täcke	2	4	6	8
Kudde	2	4	6	8
Dricksglas	4	6	8	10
Flat tallrik	4	6	8	10
Djup tallrik	4	6	8	10
Mugg (kaffe/the)	4	6	8	10
Sked	4	6	8	10
Kniv	4	6	8	10
Gaffel	4	6	8	10
Tesked	4	6	8	10
Köksbord	1	1	1	1
Köksstol	2	4	6	8
Belysning	1 lampa/rum			

Spjålsäng o dito sängutrustning skall finnas tillgängligt för barn > 3 år.

Bilaga 2 Förslag till kravspecifikation för anläggningsboende:

- * Familjer får inte splittras, hänsyn ska tas till olika familjetyper.
- * Ensamstående män och kvinnor ska inte dela boende.
- * Två personer i varje rum är snittnormen.
- * Lägenheterna ska vara vanliga hyreslägenheter, företrädesvis mindre lägenheter, med kontrakt utformade som vanliga hyreskontrakt och tecknade med allmännyttan eller andra seriösa hyresvärdar.
- * Tillgång till allmänna kommunikationer och sysselsättning ska finnas.

- * Tillgång till samhällservice ska finnas
- * God samverkan ska finnas med polis, kommun, landsting, af m.fl.
- * Förutsättningar till uppföljning och kvalitetssäkring ska finnas.
- * Boendet ska vara funktionellt utrustat i enlighet med specificerad utrustningslista.
- * Möjlighet att erhålla post genom vanlig brevbärare eller hämtning på avtalad plats.
- * Närhet till prövningen (sökande bör kunna resa fram och tillbaka under en dag).
- * Barnperspektivet ska säkerställas i verksamheten

Bilaga 3 Förslag till kravspecifikation för barn- och ungdomsboende:

- * Boenden för barn och ungdomar ska utformas i hemlika former oavsett om det är lägenhetsboende eller grupphem.
- * Lägenhetsboende; 4 platser i 3 r.o.k. och 3 platser i 2 r.o.k
- * Lägenheterna ska vara fullt utrustade.
- * Grupphem ska ha max 10 platser.
- * Ungdomsboenden ska ha max 18 platser.
- * Vid enheterna ska finnas personal på schemalagd tid, minst nio anställda och en samordnare.
- * Varje ungdom ska ha 2 kontaktpersoner.
- * Personalen ska ha förutsättningar till samarbete och samverkan med socialtjänst, överförmyndare, sjukvård, skola och frivilligorganisationer.
- * Behovet av sysselsättning ska i huvudsak tillgodoses genom i första hand vanlig skolgång i kommunens försorg. Utöver denna ska individuellt anpassade aktiviteter tillhandahållas, vilka kostnadsmissigt inte får överstiga vad en låginkomsttagare kan kosta på sina barn.

Bilaga 4 Förslag till kravspecifikation för transitboende:

- * Boendet ska utformas på ett enkelt men humant sätt.
- * Standardnivån bör motsvara vandrarhemstandard med tillgång till sängar och sängkläder.
- * Rumsstorlek bör ligga i huvudsak på 4-6 sängplatser.
- * Tillgång till toalett, duschrum och tvättutrymme.
- * Tillgång till tvål, schampo, dambindor, blöjor, rakartiklar, tandkräm, tandborstar.
- * Tillgång till samlingsrum.
- * Samlingsrummen skall vara utrustade med soffgrupper, TV och bord.
- * Måltider ska serveras tre gånger om dagen. Maten skall vara tillräcklig för allas behov samt vara näringsriktig och religionsanpassad.
- * Sökande i transitboende ska få tydlig information om lma samt information om och tillgång till sjuk- och tandvård.
- * Mottagningshandläggare ska finnas i anslutning till boendet.
- * Transitboendet ska vara placerat så att avstånd inte försvårar utredning.

Bilaga 5 Förslag till kravspecifikation för boende på förvarsenhet:

- *...
- *...

33.10 Sysselsättning för asylsökande

Innehållsförteckning

[Handlingsplaner / Individplan](#)

[Sysselsättningsintroduktionen](#)

[Innehåll i introduktionen inom sysselsättning](#)

[Svenska för invandrare \(SFI\)](#)

[AMS Den centrala överenskommelsen](#)

[Praktikplatser](#)

[Försäkring för personer som deltar i sysselsättning](#)

[Nedsättning av dagersättning vid uteblivande från sysselsättning](#)

Se GDI 12/2004 Sysselsättning för vuxna asylsökande som är registrerade i Migrationsverkets mottagningssystem .

Se GDI 13/2004 Individplan – IT stödet för asylprocessen

Dessa finns på Verksnätet under styrning/Generaldirektörens instruktioner, GDI.

Se också regeringens proposition 1993/94:94 Mottagande av asylsökande m.m. (se särskilt kapitel 4.7 Arbete och sysselsättning) och regeringens proposition 1997/98:173

Verkställighet och återvändande – en del av asylprocessen (framförallt sid. 35 – 38)

Propositionerna finns att hämta på regeringens hemsida.

Enligt 2 a § Förordning (1994:361) om mottagande av asylsökande ska verket informera den asylsökande om de förmåner som finns och om vad denne ska göra för att beviljas dessa. Informationen ska lämnas så snart som möjligt och inte senare än 15 dagar efter det att ansökan om uppehållstillstånd har gjorts. Informationen ska ges skriftligen och, så långt möjligt, på ett språk som den asylsökande kan förväntas förstå. Vid behov kan informationen även lämnas muntligen. Den asylsökande ska även informeras om förekomsten av organisationer eller grupper av personer som tillhandahåller särskild juridisk rådgivning och om organisationer som kan bistå eller informera dem ifråga om gällande mottagandevillkor, inklusive hälso- och sjukvård.

Handlingsplaner / Individplan

En plan med mål, aktiviteter och tidplan upprättas för varje asylsökande. Mål och delmål ska vara preciserade, t ex SFI-studier, praktik inom yrkesområdet, komplettering av yrkesutbildning eller arbete inom sitt yrke.

Handlingsplanen ska följa den asylsökande under hela asyltiden och därefter till kommunen om sökanden får uppehållstillstånd.

Den handlingsplan för sysselsättning som finns att hämta under ”knappen” Individplan på Verksnätet ska användas för samtliga asylsökande.

1. När det gäller bosättning i Sverige kan dokumentationen t ex innehålla svaren på följande frågor:

Var har du tänkt att bo om du skulle få uppehållstillstånd?

Hur har du tänkt dig din försörjning?

Har du någon kunskap om svensk arbetsmarknad?

Vad har du arbetat med tidigare?

Osv...

2. När det gäller dokumentation i förhållande till ett eventuellt avslag i ärendet kan denna t ex innefatta svaren på följande frågor:

Om du nu inte skulle få stanna har du någonstans att bo om du måste återvända?

Arbete kvar?

Annan försörjningsmöjlighet?

Någon kvar i hemlandet / annat land?

Osv...

Handlingsplanen ska följas upp. Detta ska göras då den sökande har deltagit i sysselsättning i mer än 3 månader och sedan regelbundet. I den fördjupade kartläggningen ingår utbildning, arbetslivserfarenhet, egna idéer/önskemål och handläggarens bedömning. Dokumentation görs i Individplanen. Handläggaren samråder vid behov med asylhandläggaren.

Sysselsättningsintroduktionen

Efter genomförd information (enligt 2 a § Förordning (1994:361) om mottagande av asylsökande) ska Migrationsverkets introduktion genomföras.

Introduktionen ingår i sysselsättningen och består av ett antal teman (enligt nedan) som innefattar den information som samtliga asylsökande behöver.

Information som ska ges av Migrationsverkets *personal* behandlar:

- asylprocessen
- allmän sysselsättningsinformation
- LMA
- Rätten till hälso- och sjukvård för asylsökande
- AT-UND
- Bosättning
- Återvändande
- Föräldrainsformation

- Svensk lagstiftning

All information ska följa de riktlinjer som utarbetats för hur informationen ska förmedlas. Genomgångna moment ska dokumenteras i handlingsplanen så att det om utlännningen flyttar klart framgår för nästa mottagningsenhet var de ska ta vid i sysselsättningskedjan. EU:s miniminormer för information inom mottagningsverksamheten innefattas i riktlinjerna.

Mottagningsenheterna ska inom ramen för verkets uppdrag som central utlänningsmyndighet verka för ett gott samarbete och goda kontakter med andra huvudmän som skola, polis, hyresvärdar, arbetsförmedling, mödrahälsovård, primärvård och bvc. Inom ramen för denna samverkan borde det finnas ett egenintresse hos andra huvudmän att hjälpa till med viss information eller vid vissa informationstillfällen.

Skriftlig dokumentation till de olika delmomenten finns att hämta på verkets hemsida och på de andra myndigheternas olika sidor på internet.

För informationen om svensk lagstiftning kan polismyndigheten konsulteras för ett grundläggande informationspaket.

Mer information kan inhämtas från;

Kronofogdemyndigheten (t ex betalningsanmärkning och konsekvenserna).

Kronofogdemyndigheten har information på olika språk på sin hemsida.

Brottsförebyggande rådet

Polismyndigheten

Tidningen Sesams Sverigefakta med samhällsinformation för nyanlända???? Detta tas bort!

De asylsökande bör också informeras om att information finns att hämta på Migrationsverkets hemsida på internet. I de fall asylsökande vill ha hjälp att söka denna information bör personalen på våra enheter medverka till detta.

Innehåll i introduktionen inom sysselsättningen för asylsökande

Så här ser det ut idag... stolpar till stöd för den som ger informationen, ska ersättas med ett mer konkret verksgemensamt material.

Helst ges informationstillfällena i denna ordning men om det av olika anledningar kan vara lämpligare att de ges i annan ordning kan man göra så. Tidsåtgången per informationstillfälle beräknas till cirka två timmar.

Styrkt identitet

Beslut om asyl eller inte påverkas av om identiteten är styrkt

Asylutredningen försvåras och tar längre tid

PUT-ÅTK (återkallande av uppehållstillstånd i framtiden om det framkommer att falsk identitet uppgivits vid asylansökan)

Framtida ID-handlingar

Pass där det framgår att ID inte är styrkt – svårare att kunna resa

Svår sjukdom, dödsfall – möjligheten att kontakta anhöriga

Familjeåterförening försvåras om den asylsökande uppgivit falsk identitet och inte heller övriga familjen kan styrka sin identitet
 Framtida ansökan om svenskt medborgarskap försvåras
 Människohandel: Ett brott som kan ge långa fängelsestraff. Den som blivit utsatt kan få hjälp. Vart man vänder sig (Migrationsverket, polisen, landstinget, socialtjänst, Terrafem och andra frivilligorganisationer) och centrala telefonnummer. Svenska myndigheter är skyldiga att hjälpa de drabbade.

Asylprocessen

Bildspel om asylärendets gång som finns på vår hemsida
 Broschyren "Till dig som söker asyl"
 Informationsblad om LMA-kort
 Faktblad om Dublinförordningen och Eurodac
 Återtagande av asylansökan/nöjdförklaring
 Brottlighet påverkar asylärendet
 Nedsättning av ersättning om man inte medverkar i utredningen
 Genomsnittlig handläggningstid

Bosättning eller återvändande

Återvändande:
 Självmant återvändande eller överlämnande till polis
 ID- och resehandlingar
 Förvar och uppsikt
 Nedsättning av dag- och bostadsersättning

Bosättning:
 Faktblad om permanent uppehållstillstånd
 "Introduktion och bosättning" informationsbroschyr +
 "fördjupningsmaterialet" (finns på Integrationsverkets hemsida)
 Kommunplacering – man kan inte välja var man skall bo

Lag om Mottagande av Asylsökande -LMA

Mottagningsenhetens uppdrag skall klargöras
 Mottagningshandläggarens uppgift, t ex socialt stöd och att han/hon inte beslutar i asylärendet. Även handledarnas uppgift
 Hur kontaktar man mottagningsenheten/handläggaren
 Dag- och bostadsersättning
 Särskilt bidrag
 Nedsättning av ersättning
 Överklagande av beslut
 Anläggningsboende
 - ett tillfälligt boende i Migrationsverkets lägenheter, omflyttningar kan ske inom anläggningen eller till annan enhet.
 Eget boende
 - vara tillgänglig för Migrationsverket, möjlighet att flytta till förläggning om man vill

Allmän information om sysselsättning

Varför sysselsättning?

Bildspelet om mottagande på vår hemsida.
 Vilken sysselsättning som erbjuds
 Skyldigheten att delta i sysselsättning för att ha rätt till dag- och bostadsersättning
 Gymnasiestudier för ungdomar
 Undantag från skyldigheten att ha arbetstillstånd - AT-UND
 Skattsedel
 AT-UND upphör att gälla vid lagakraftvunnet avvisningsbeslut
 Arbetsförmedlingen
 Svart arbete = olagligt arbete
 Integrationsverket har på sin hemsida information på olika språk om hur man söker jobb.

Hälso- och sjukvård för asylsökande

Informationen ges utifrån förordningarna om statlig ersättning för sjuk och hälsovård samt vårdavgifter:

Kostnadsfri hälsoundersökning
 Vilken sjuk- och tandvård asylsökande barn och vuxna har rätt till
 Avgifter för sjuk- och tandvård samt läkemedel
 Högkostnadsskyddet (400 kr)
 Barna- och mödravårdcentraler
 Apotek kan rådfrågas för egenvård
 Var söker man vård för olika tillstånd, väntetider

Föräldrainformation (att vara förälder i Sverige)

Öppna förskolor, förskolor, öppen fritidsverksamhet, grundskola, särskola och gymnasium
 Barnavårdscentralen
 Förbud mot barnaga och omskärelse - misshandelsbrott
 Gömda barns situation
 Skyldigheten att anmäla missförhållanden till socialförvaltningen (sekretessbelagd utredning, anmälan kan göras anonymt)
 Lag om vård av unge - LVU
 Engagera sig i barnens skolgång, träffa läraren, närvara i klassrummet
 Barns asylskäl och rätt till att bli hörda i asylutredningen

Föräldrainformationen bör innehålla riktad information, beroende på vilket land de asylsökande kommer från. Information kan t ex ges om att religionsundervisning är en obligatorisk del av grundskolan samt förbuden mot barnaga och könsstympning. Även skolan, socialtjänsten, barnavårds- och mödravårdscentraler kan bidra med och erbjudas att delta i utformningen och genomförandet av föräldrainformationen.

Svensk lagstiftning

Brott påverkar asylärendet och möjligheten till svenskt medborgarskap
 Begångna brott läggs samman, flera brott med bötesstraff kan ge fängelse
 Villkorlig dom
 Fusk med skatter och bidrag = bedrägeribrott

Att slå barn eller annan familjemedlem = misshandelsbrott
 Kvinnojourer
 Förbjudet att bära kniv
 Att äga/köra/åka bil i Sverige (körkort, bilbälte, barnstol, skatt/försäkring)

Svenska för invandrare (SFI)

Efter introduktionen erbjuds undervisning i svenska, sfi, i förhållande till de anvisningar som finns i GDI 12/2004. Praktikplats kan användas parallellt med SFI-studierna eller efter avslutade studier. Praktiken skall vara relevant utifrån individplanen. Den asylsökande kan ha önskemål om annan inriktning på sysselsättning än det hon/han har med sig till Sverige gällande utbildning och arbetslivserfarenhet.

Upplägg av sfi

Sfi består av fyra delkurser och tre studievägar; A + B, B+ C, C + D. Alla vuxna sökande i normalprocessen erbjuds den första kursen inom lämplig nivå, dvs. A-, B- eller C-.

I A + B-kurserna går elever som har mycket begränsad utbildningsbakgrund eller är analfabeter. I den kommunala SFI-undervisningen ingår det inte att lära sig läsa och skriva, i stället går dessa elever i grundvux. Alfabetiseringsundervisningen sker oftast på modersmålet medan SFI-kurserna ger språkträning i svenska.

I B + C-kurserna går elever som har genomgått grundskola och eventuellt även gymnasium. I C + D-kurserna går elever som tidigare studerat vid högskolor.

I 7 § förordning (1994:895) om svenskundervisning för invandrare, finns ett riktvärde för undervisningens omfattning i tid om 525 timmar.

Upphandlingen

När Migrationsverket upphandlar svenskundervisning omfattar denna såväl sfi som undervisning i alfabetisering i A-kursen *och enklare konversationssvenska*.

Det är viktigt att det finns lärare som har kunskap och erfarenhet av alfabetisering. Lärarna skall då ha behörighet som grundskolelärare för årskurs 1-7 samt kunskap och erfarenhet av alfabetisering.

I uppdraget skall ingå att lärarna regelbundet dokumenterar hur långt den asylsökande kommit under kursens gång. Denna dokumentation är ett underlag för handledaren i uppföljningen av sökandens individuella verksamhet. Det underlättar också om den asylsökande flyttar till annan mottagningsenhet och om sökanden beviljas uppehållstillstånd och överförs till kommun.

Betyg/intyg

Målet skall uppnås för varje delkurs. Betyg och intyg utfärdas och avser hela kursen. Det är läraren som sätter betyg, medan rektorn för vuxenutbildningen i kommunen som är ansvarig för betygssättningen och undertecknande av betyget. Delprovets syfte är nationell likvärdighet. Andra lärare än de som är sfi-lärare i kommunen har inte någon rättighet att sätta betyg. Migrationsverket kan dock avtala med en kommun om tester, t ex en gång per månad. Lärarna i Migrationsverkets upphandlade svenskundervisning kan utfärda intyg om elevens kunskaper men får däremot inte sätta betyg. Om rektorn för kommunens vuxenutbildning anser att läraren har tillräcklig kompetens, kan rektorn välja att godkänna att läraren sätter betyg, som sedan godkänns av rektorn. I annat fall skall den asylsökande testas av en sfi-lärare inom den kommunala vuxenutbildningen, som sedan sätter betyg i samråd med den asylsökandes lärare. Rektorn skall sedan godkänna betyget i vanlig ordning.

Nationellt prov

Provet är både muntligt och skriftligt. Det omfattar både språkkunskaper och samhällsorientering. Provet finns bara för den översta nivån i SFI, dvs efter avslutad D-kurs. Provet beställs av rektorn inom den kommunala vuxenutbildningen. Det finns prov att öva på i en provbank på Skolverkets hemsida.

Övrigt

Samhällsorientering och arbetsmarknadsorientering skall ges i sfi-undervisningen. AMS bistår med skriftlig dokumentation i förhållande till samverkan inom ramen för den centrala överenskommelsen. (se intranätet knappen ”styrning/överenskommelser”)

AMS Den centrala överenskommelsen

Den lokala arbetsförmedlingen ska inom sitt uppdrag också arbeta med asylsökande och personer i mottagningssystemet som har fått uppehållstillstånd. Verket har kommit överens med AMS om att satsa merparten av de resurser som AMS har fått till sitt förfogande på de som har fått uppehållstillstånd. Samarbetet har därför fått följande utseende: *(Överenskommelsen bör utifrån det faktum att merparten av de asylsökande får avslag på sina asylansökningar ändras så att arbetsförmedlingarna får ett ansvar att skaffa praktikplatser för de asylsökande)*

1. För nyanlända asylsökande som är i sysselsättningsintroduktion bistår AMS med skriftlig information som Migrationsverket kan använda inom ramen för vår verksamhet och den information som den asylsökande får om svensk arbetsmarknad.

2. Arbetsförmedlingarna (af) registrerar arbetssökande asylsökande som är undantagna från skyldigheten att ha arbetstillstånd och förmedlar arbete om de anses uppfylla förutsättningarna för detta. Annars hänvisar af tillbaka till verket och sysselsättning.

3. Efter uppehållstillstånd har alla i mottagningssystemet oaktat boendeform inom 14 dagar efter uppehållstillstånd rätt att bli erbjudna ett samtal hos arbetsförmedlingen. Vid detta samtal ska personen ha med sig sin kompetensinventering tillsammans med den handlingsplan för sysselsättning som har upprättats under asyltiden. Arbetsförmedlaren ska tillsammans med den som ska bosättas göra en ordentlig genomgång av personens olika förutsättningar att erhålla ett arbete på svenska arbetsmarknaden. Det är meningen att varje individ efter ett sådant samtal ska kunna göra ett medvetet val alternativt framföra önskemål om bosättning i förhållande till bäst förutsättningen till egenförsörjning.

OBS! Migrationsverket har tagit på sig att beställa tid på af för ”bosättningssamtalet” då formen för genomgången hos af är en udda arbetsuppgift för arbetsförmedlarna. AMS och Migrationsverket är överens om att det inte är utlänningsverket som ska behöva ta på sig att förklara arbetsförmedlingens uppdrag. Tid hos arbetsförmedlingen ska erbjudas utlänningsverket i samband med att uppehållstillståndet meddelas och det första samtalet om bosättning inleds.

Vidare om bosättning se utlänningshandboken kapitel 33:13

Praktikplatser

Praktik är ett komplement till annan sysselsättning för asylsökande. Praktik kan inte ersätta den information som ska ges till varje sökande inom ramen för det som i GDI 12 /2004 kallas för ”introduktionen”

Ett praktikavtal ska upprättas med den arbetsgivare som är aktuell. I avtalet ska namn på handledare och arbetsuppgifter finnas. Praktikgivaren ska också informeras om de förutsättningar som gäller för praktikanten vad gäller ersättning, arbetsmiljöregler och försäkring.

Verksgemensam mall för praktikavtal inom ramen för sysselsättning finns bland mallarna som rör mottagning. *Denna skall uppdateras*

Arbetsförmedlingen ska kontaktas och ska godkänna praktikplatsen. Vad det i praktiken innebär är att verket och af är överens i sin uppfattning om att det inte är frågan om förtäckt arbete på den öppna arbetsmarknaden.

Försäkring för personer som deltar i sysselsättning

Se Migrationsverkets intranät. Knappen styrning/verkets överenskommelser med andra myndigheter och organisationer

Nedsättning av dagersättning vid uteblivande från sysselsättning

Se utlänningshandboken.